

Nr 51

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av avtal om fortsatt drift av Svenska träforskningsinstitutet, m. m.

(1:a avd.)

Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 (bilaga 12, punkt 40) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till Svenska träforskningsinstitutet för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 1 473 000 kr. har Kungl. Maj:t i propositionen nr 89, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 2 mars 1962, föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna vid berörda statsrådsprotokoll fogat avtal med Stiftelsen Svensk träforskning, dels ock till Bidrag till Svenska träforskningsinstitutet för budgetåret 1962/63 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 667 000 kr.

För innevarande budgetår har till Bidrag till Svenska träforskningsinstitutet anvisats ett förslagsanslag av 1 473 000 kr.

Träforskningsinstitutet är ett av de branschforskningsinstitut, som tillkom i början av 1940-talet efter förslag av den s. k. Malmska utredningen. Verksamheten vid institutet regleras genom ett avtal mellan Kungl. Maj:t och en för ändamålet av de berörda industrierna bildad stiftelse, Stiftelsen Svensk träforskning. Nu gällande avtal om institutsdriften trädde i kraft den 1 juli 1959. Det upphör att gälla med utgången av juni månad i år. Frågan om verksamheten vid institutet efter sistnämnda tidpunkt har därför varit föremål för utredning och förhandlingar, därvid staten företrätts av en härför särskilt tillkallad utredningsman. Resultatet av utredningen och förhandlingarna redovisas i ett av utredningsmannen den 8 februari 1962 avgivet betänkande, vartill fogats ett, under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande, preliminärt ingånget avtal om driften vid institutet under tiden den 1 juli 1962—den 30 juni 1967. Avtalet innebär i huvudsak oförändrade former för samarbetet på förevarande område mellan staten och näringslivet. Dock förutsätts en viss utökning av forskningsverksamheten och höjning i samband därmed av såväl statens som stiftelsens ekonomiska insatser till upprätthållande av driften.

Träforskningsinstitutets syfte är enligt avtalet att i nära samarbete med

tekniska högskolan i Stockholm bedriva tekniskt-vetenskaplig forskning rörande skogens produkter, deras sammansättning och egenskaper samt rationella förädling och utnyttjande. I samband därmed skall institutet medverka till utbildningen av tekniker och forskare inom av verksamheten berörda områden. Statens bidrag till verksamheten skall huvudsakligen avse grundläggande forskning. Tillämpad forskning bedrivs inom de i anslutning till institutet inrättade sex centrallaboratorierna. Kostnaderna för driften av dessa senare, ca 2 800 000 kr. om året, betalas helt av industrien.

Vid institutet sysselsätts ett 80-tal befattningshavare. Driftskostnadsramen för budgetåret 1961/62 uppgår till omkring 2 025 000 kr. Därav faller på staten i bidrag över riksstaten ca 1 400 000 kr. och i tillskott av prisutjämningsmedel ca 75 000 kr. Stiftelsen svarar för 200 000 kr. Återstoden, ca 350 000 kr., täcks av fondavkastning. Stiftelsen skall under den nu löpande avtalsperioden även bekosta utrustningsanskaffningar, motsvarande i genomsnitt 184 000 kr. för år.

På grundval av vad som framkommit under utredningsarbetet och vid förhandlingarna med företrädare för stiftelsen föreslår utredningsmannen, att den årliga utgiftsramen för verksamheten vid träforskningsinstitutet ökas från nyssnämnda 2 025 000 kr. till 2 300 000 kr., eller med 275 000 kr. Av utgiftsökningen avser endast en mindre del inrättande av nya befattningar; större vikt har lagts vid olika kvalitativa förbättringar såsom utbyte av lägre befattningar mot kvalificerade forskartjänster, lönejusteringar, omläggning av pensionssystemet — vartill återkommes i det följande — ökade medel till omkostnader etc. För finansiering av verksamheten räknar utredningsmannen med ökade bidrag över riksstaten och från stiftelsen. Sålunda föreslås att statsbidraget uppräknas från f. n. 1 400 000 kr. till 1 667 000 kr. och stiftelsens bidrag från f. n. 200 000 kr. till 283 000 kr. I fondavkastning räknas med oförändrat 350 000 kr. Den nya avtalsperiodens längd föreslås till i första hand fem år.

De i ärendet hörda remissinstanserna har tillstyrkt eller lämnat utan erinran vad utredningsmannen har föreslagit.

Skogsproduktindustriernas betydelse för vårt land ur sysselsättnings-, ekonomiska och andra synpunkter är välkänd. För utvecklingen inom dessa industrier och därmed också för ett rationellt utnyttjande av skogskapitalet spelar den forskningsverksamhet, som utövas vid Svenska träforskningsinstitutet, en väsentlig roll. Departementschefen anser därför, att denna verksamhet bör fortsätta efter den nu löpande avtalsperiodens slut. I fråga om de former, under vilka detta bör ske, samt beträffande finansieringen har enighet nåtts mellan utredningsmannen och företrädare för stiftelsen. Det mellan dem träffade preliminära avtalet har i yttranden över utredningsmannens betänkande tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Även departementschefen anser sig böra godtaga den preliminära överenskommelsen och tillstyrker alltså att avtalet godkännes från statens sida.

Därest under avtalstiden behov av smärre jämkningar i avtalet skulle upp-

komma anses det böra få ankomma på Kungl. Maj:t att för statens del besluta om erforderliga ändringar.

Vad gäller kostnaderna m. m. för pensionering av den med statsmedel helt eller delvis avlönade personalen har i avtalet intagits de bestämmelser, vilka i årets statsverksproposition (bil. 12, p. 41, 43 och 44) har förordats skola gälla vid, förutom träforskningsinstitutet, textil-, konserverings- och optikforskningsinstituterna. Ifrågavarande bestämmelser överensstämmer i stort sett med vad som redan tillämpas för industriens tjänstemän m. fl. (ITP). På samma sätt som i fråga om de tre sistnämnda branschforskningsinstituterna torde det, därest riksdagen inte har någon erinran däremot, få ankomma på Kungl. Maj:t att beträffande träforskningsinstitutet särskilt besluta i sådana före den 1 juli 1962 uppkommande pensionsfall, där pensionsförsäkring inte har tecknats enligt de nya reglerna.

I och för sig har departementschefen ej någon erinran mot vad som föreslagits om möjlighet för institutet att vid behov överskrida anslagsposten Övriga utgifter med ett mot summan av besparingar under avlöningsanslaget svarande belopp. Denna möjlighet bör dock, på samma sätt som gäller f. n., vara beroende av Kungl. Maj:ts prövning och beslut i varje särskilt fall.

Departementschefen förutsätter slutligen, att stiftelsen och institutet snarast vidtager åtgärder för att återbesätta den nu sedan länge vakanta styresmannabefattningen, så att nuvarande tillfälliga organisation kan upphöra.

Utskottet. Med hänsyn till skogsproduktindustriernas stora betydelse för vårt lands näringsliv har den forskning, som tjänar denna näringsgren, en väsentlig uppgift att fylla. Härvidlag intar Svenska träforskningsinstitutet en framträdande plats. Utskottet delar därför departementschefens uppfattning om angelägenheten av att institutets verksamhet får fortsätta efter den avtalsperiod, som slutar med utgången av innevarande budgetår.

Det i anledning härav framlagda preliminära avtalet mellan staten och Stiftelsen Svensk träforskning innebär i huvudsak oförändrade former för samarbetet på förevarande område mellan staten och näringslivet. Dock förutsattes en viss ökning av forskningsverksamheten och höjning i samband därmed av såväl statens som stiftelsens ekonomiska insatser till upprätthållande av driften. För statens del innebär förslaget i denna del, att statsbidraget skall uppräknas från för närvarande 1 400 000 kr. till 1 667 000 kr.

Utskottet tillstyrker den föreslagna höjningen och har icke något att erinra mot avtalets utformning i övrigt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna vid statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 2 mars 1962 fogat avtal med Stiftelsen Svensk träforskning;

b) till *Bidrag till Svenska träforskningsinstitutet* för bud-

getåret 1962/63 å driftbudgeten under tionde huvudtiteln
anvisa ett förslagsanslag av 1 667 000 kr.

Stockholm den 3 april 1962

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Gillström, Boman, Einar Persson, Bergman, Ragnar Bergh, Fritz Persson, Per Jacobsson, Bengtson, Söderberg, Mårtensson, Nils Theodor Larsson, Bengt Gustavsson, Herbert Larsson och fröken Ljungberg; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, fröken Elmén, herrar Nilsson i Göingegården, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, fröken Olsson, herrar Larsson i Hedenäset, Johansson i Norrköping, Carbell och Andersson i Knäred.